

Lisa 1. Lahemaa külustusala analüüsi kokkuvõte ja profileerimine

RMK sisemise tööühma tööna koondati taustinfot ja analüüsiti edasiste arengusuundade planeerimiseks külustusala koosseisus olevate puhke- ja kaitsealade tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohtusid. Samuti valmisid puhke- ja kaitsealade profiilide mustandversioonid, mis aitavad selgemini esile tuua iga puhke- ja kaitseala erisusi ning on aluseks edasiste arengute planeerimisel ja külustajatele alade eripärade tutvustamisel.

Lisaks eelnevalt kirjeldatule, analüüsiti RMK sisemises tööühmas külustusala koosseisus olevate külustuskeskuste hetkeolukorda, nende tugevusi, nõrkusi, võimalusi ning ohtusid. On oluline, et külustuskeskuste tegevus toetab ja täiendab külustusala puhke- ja kaitsealade profiile.

Käesolev materjal on kokkuvõtte tööühma tööst. Külustuskeskuste analüüsid on paigutatud tekstis selle puhke- või kaitseala juurde, kus antud külustuskeskus asub.

1. Analüüsi kokkuvõte

1.1. Lahemaa rahvuspark

Lahemaa rahvuspark on loodud Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, maastike, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Siin kaitstakse metsa-, soo- ja rannaökosüsteeme, samuti poollooduslikke kooslusi (loopealsed), geoloogiamälestisi (balti klint, rändrahnud, kiviülvid) ning ajaloo- ja arhitektuurimälestisi. Rahvuspark kuulub üle-euroopalisse Natura 2000 võrgustikku Lahemaa linnu- ja loodusala.

Külastaja:

25-34 aastane (24%), kõrgharidusega (66%), Eestist (59%), Tallinna linna elanik (38%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (73%), oma perega (56%) või sõpradega (27%), 52%-le kõige tähtsam sihtpunkt, 53% suvel, 51% korduvkülastaja, ööbib 54%. Kõige olulisemad tegevused: looduse vaatlemine, jalutamine, metsas olemine ja matkamine.

Külastajate rahulolu:

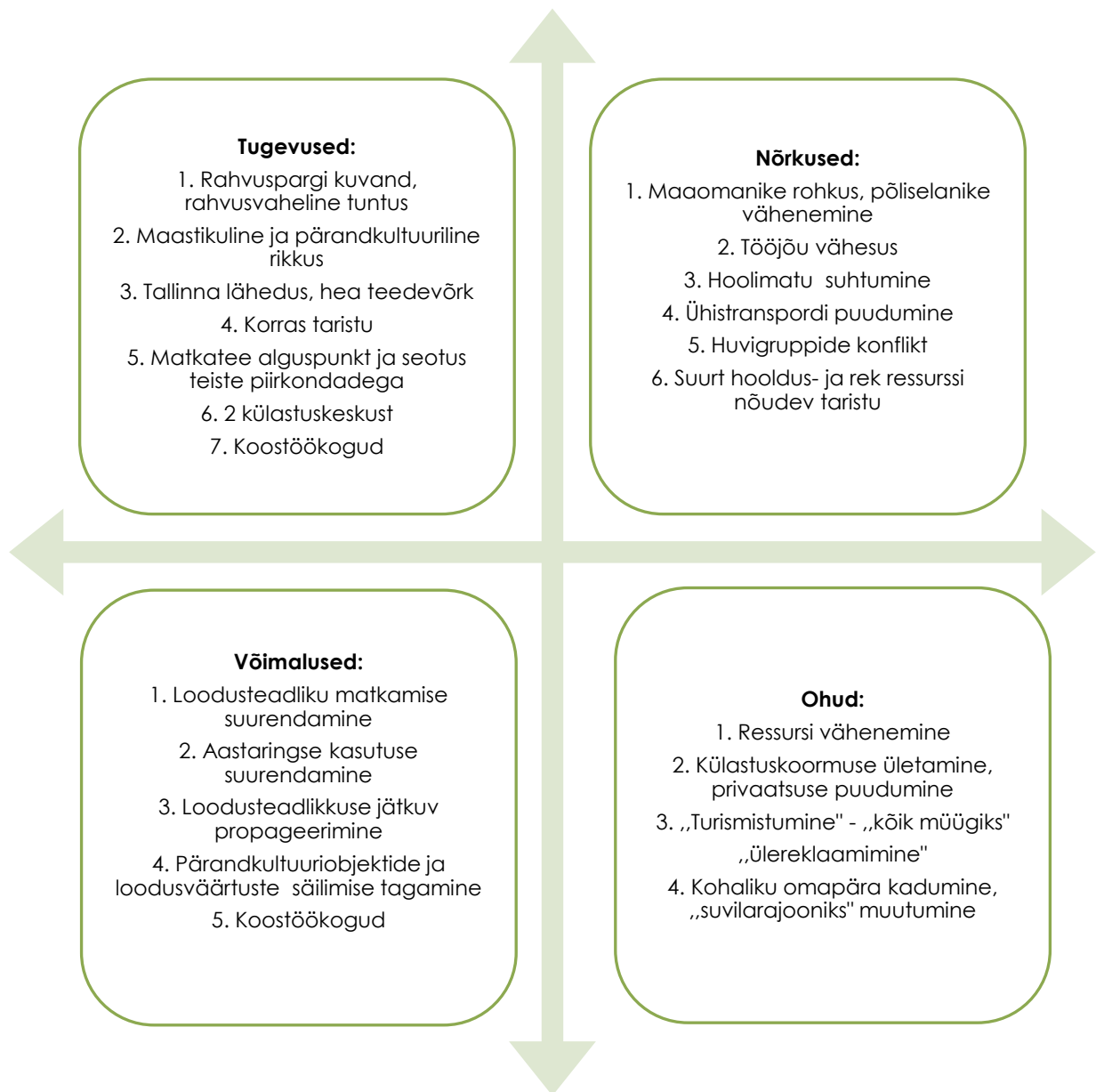
Lahemaa rahvuspargi võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010.aastal 4,22; 2015.aastal 4,45 (üleriigiline loodusala külastajarahuloluindeks oli 2015.aastal 4,40).

Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud kõikide osategurite vallas – teenuste ja rajatiste kvaliteet, keskkonnatingimused, eelnevatele ootustele vastavus ja häirivate tegurite rohkus.

Koormustaluvus:

Lahemaa rahvuspargis viidi esimene seirering läbi 2009.aastal, teine 2014.a., seires oli 12 loodushoiuobjekti, neist 75 % oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea, 25% rahuldav. Seires olnud objektidel pinnase ja alustaimestiku seisundis toimunud muutuste alusel moodustavad 83% objektid, millel seisund on jäänud samaks või muutus väike ning mille pinnase seisundit võib pidada samuti stabiilseks. 17 % objektidest on muutus olnud märgatavam, kahe seisund on halvenenud. Toimuvad seisundi muutused on lubatud muutuste piires.

Lahemaa rahvusparki SWOT analüüs

1.2. Lahemaa rahvusparki külastuskeskus

Lahemaa rahvusparki külastuskeskus asub Tallinnast vaid ühe tunni (80 km) autosõidu kaugusel rahvusparki südames Palmses, mõisa endises tall-tõllakuuris. Siin saab vaadata Eesti vanimat, suurimat ja mitmekülgseimat rahvusparki tutvustavat näitust ja slaidiprogrammi. Külastuskeskusest saab infot Lahemaa rahvusparki, RMK külastusobjektide, piirkonna kaitsealade ja turismiettevõtjate kohta. Soovitatav kõigile Lahemaa rahvusparki külastajatele! Külastuskeskus on kergesti leitav ja ligipääsetav ka ratastooliga. Keskusesse mahub korraga palju inimesi, 70-kohalises auditooriumis saab korraldada erinevaid üritusi või seminare.

Mitmes keeles slaidiprogramm ja kirjalikud materjalid võimaldavad heal tasemel teavitust jagada ka võõrkeelsetele külastajatele.

Oandu külastuskeskuse, Sagadi metsakeskuse lähedus ja matkaradade rohkus loob head tingimused, et külastajaid rahvusparki teistele huviväärsustele suunata.

Traditsioonilised sündmused (loodusõhtud, muuseumiöö jmt) on populaarsed ja aitavad sügis- ja talvehooaega elavdada.

Lahemaa rahvusparki külastuskeskuse ekspositsioon, slaidiprogramm ja läbiviidavad sündmused tutvustavad Eesti esindusala kogu tema mitmekesisuses:

Lahemaa, lahtede maa - Eesti suurim, vanim ja mitmekesisem rahvuspark

Maastiku ja kultuuri mitmekesisus,

Põhja-Eesti klint, kiviülvid ja rändrahnud

Metsamassiivid, mis on läbi põimunud kultuuripärandiga

Lahemaa rahvusparki külastuskeskuse SWOT analüüs

Tugevused:

1. Tuntus - Palmse kui Lahemaa rahvusparki süda on teada-tuntud Lahemaa rp loomisest alates
2. Hea asukoht - kergesti leitav ja juurdepääsetav, invavõimalused. Tallinna lähedus
3. Ruumide suurus võimaldab vastu võtta palju inimesi korraga - ideaalne suurte gruppide kiireks ja operatiivseks teavitamiseks. 70-kohaline auditorium.
4. Põhjalik Lahemaa rahvusparki tutvustav ekspositsioon.
5. Mitmekeelsete materjalide rohkus (6-keelne slaidiprogramm ja 6-keelne 1:60 000 Lahemaa voldikkaart ja sama 1:55 000 pidevalt täiustuv seinakaart)
6. Hea koostöö giidide ja kohalike ettevõtjatega. Hooajal kohaliku käsitöö müük külastuskeskuse fuajees
7. Külastajate rohkus - on olnud aastaid kõige külastatavam RMK külastuskeskus.

Nõrkused:

1. Majandamise keerukus - hoone kuulub RMK-le, ekspositsioon ja esitlustehnika Keskkonnaametile)
2. Põhikorruse ekspositsioon on vaid eestikeelne
3. Ekspositsiooni elektroonilised osad ei tööta aeg-ajalt.
4. Auditoriumi tehnika vananenud
5. Slaidiprogramm vananenud
5. Palmse inimeste vaba liikumine piiratud ja suunamine raskendatud, kuna SA Virumaa muuseumidele kuuluva Palmse mõisa territoorium on külastuse kõrghooajal avatud vaid piletiga
6. Ühistranspordi vähesus
7. Võõrkeelt kõneleva ja piirkonda tundva lisatööjõu nappus (eriti suveperioodil)

Võimalused:

1. Auditoriumis kasutatava tehnika kaasajastamine
2. Slaidiprogrammi uuendamine
3. Ekspositsiooni muutmise peamiseks sihtgrupile (välismaalased) arusaadavaks (audiogiid vmt)
4. Ojaäärse metsaraja sidumine külastuskeskusega ühtseks marsruudiks
5. (Uute) ettevõtjate ja kogukonna jätkuv kaasamine
6. Traditsiooniliste sündmuste jätkuv korraldamine
7. Mitmekeelsete materjalide koostamine/uuendamine (voldik-kaart)

Ohud:

1. Ressursi vähenemine
2. Rahvusparki külastajate rahvusvahelise sihtgrupi jätkuv vähene teadvustamine ja sellest tulenev ebaotstarbekas ressursi kasutus
3. Jätkuv külastuskoormuse mahu tõus suveperioodil
4. Võõrkeelt kõneleva ja piirkonda tundva lisatööjõu jätkuv vähenemine

1.3. Oandu külustuskeskus

Oandu külustuskeskus asub Lahemaa rahvuspargis keset metsi ja mere lähedal, otse õuelt saab alustada retke seitsmel öppe- või matkarajal. Siit algab ka RMK Oandu-Ikla matkatee, teabepunktis antakse nõu nii matkajale, kodu- ja välismaisele turistile kui ka niisama huvilisele, kuhu minna ja mida teha. Keskuses on avar õueala paljude erinevatest ajastutest pärit hoonetega, kus saab vaadata näitusi Lahemaa loodusest ja pärandkultuurist. Näitused Kopraraja aastaring, Rada põlismetsa, Kuidas käbist saadi puu, Metsa apteek ja toidusahver, Altja mereranna õpituba ja Kivid kõnelevad, on otsekuuloodusradade alguseks ja ettevalmistuseks rajale minejale. 1860. aastal ehitatud ajaloolises metskonnas on interaktiivne ekspositsioon "Metskonna lugu", saab vaadata filme, osaleda programmidel ja sündmustel. Pärandkultuuri ja loodust tutvustav teabekogu ja kollektioonid on külustajate käsutuses. Keskusel on oma lõkkeplats ja lõkkeonn, sealsamas lähedal ka suur avalik Oandu telkimisala. Kõik see avab võimalusi ka koostööks loodusturismi alal ning ruumide rentimiseks loodust ja kultuuripärandit tutvustavate sündmuste ja retkede korraldamisel.

Külustuskeskuses kajastatavad põhiteemad:

Metsanduslik pärandkultuur – hoonete kompleks ja ekspositsioonid, legendid, jutud, mälestused

Lahemaa loodusrajad ja matkatee alguspunkt

Oandu külastuskeskuse SWOT analüüs

Tugevused:

1. Hea asukoht Lahemaa rahvusparkis, keset metsi ja mere lähedal
2. Otse õuelt algavad õppe- ja matkarajad, palju riigimetsa
3. Suur õueala, mitu hoonet näitustega, telkimisala
4. Palju erinevaid külastajagruppe, sh väliskülastajaid
5. Tugev väljaarendatud looduses liikumise infrastruktuur nii rahvusparkis kui ka puhkealal, mis võimaldavad loodusharidus- ja teavitavat tegevust läbi viia (Lahemaa rajad, Neeruti jt kaitsealad, Roela kábikuivati-muuseum ja Ojaäärse loodusmaja)
6. Inventeeritud metsanduslik pärandkultuur ja palju ajaloolist materjali
7. Lähedal Sagadi mõis ja Lahemaa teabepunkt Palmses
8. Piirkonnas palju turismiettevõtjaid - ööbimine, giidid, loodusturism Piirkonnas palju turismiettevõtjaid - ööbimine, giidid, loodusturism
9. Välja kujunenud hea meeskond, retkejuhid
10. Toimiv Fb leht, laialdane kontaktide võrgustik

Nõrkused:

1. Vähe võimalusi ühistranspordiga liikumiseks
2. Pole aastaringse kasutamise suuri ruume, võimalused suuri turismigruppe vastu võtta kesised. Kõrvalhooned kütteta, talvel kasutatavad ainult lühiajaliseks viibimiseks.
3. Teabepunkti ruum väike
4. Tippahooajal vähe loodusgiide ja retkejuhte
5. Invavõimalusi vähe, eriti radadel
6. Parkla jääb suuremate ürituste korral ja tippahooajal väikeseks
7. Venekeelsele külastajale vähe teavet, infomaterjale, giide
8. Puudub pesemisvõimalus matkajatele

Võimalused:

1. Keskuse kompleksi edasine väljaarendamine suuremate turismi- jm gruppide vastuvõtuks. (küttega kõrvalhoone, parkla laiendamine jms)
2. õueala kompleksne viidastamine
3. Koostöö Sagadi metsakeskusega külastajate loodusradadele suunamisel ja teavitamisel (Sagadi-Oandu raja loomine)
4. Iseseisvate tegevuste loomine õuealal ja radadel taristu paremaks ärakasutamiseks
5. Teavitamise parendamine sotsiaalmeedias, turismiinfodes jne, koostöö parendamine turismiettevõtjatega
6. Teenuste mitmekesistamine, parendamine, sh hooajaline jäätise jms kohvikuteenus
7. Iseseisva külastuse suurendamiseks uute väliõppekohtade ja materjalide loomine Ojaäärse metsarajal, Roelas, Neerutis ja mujal
8. Õpetajate ja turismiettevõtjate õppepäevade ja sündmuste korraldamine
9. Võõrkeelsete (venekeelsete) materjalide koostamine (sh rebitavad kaardid)
10. Saunamaja rek pesemisvõimaluste loomiseks matkajatele

Ohud:

1. Ressursside vähenemine ja sellest tingitud hoonete, ekspõ, radade kulumine ja vananemine. Hooajalise tööjõu vähenemine
2. Külastuse kasvu peatumine kui ei õnnestu külastajagruppe laiendada (suured grupid, iseseisvad grupid, rohkem täiskasvanud külastajaid hilissügisest varakevadeni)
3. Ebapiisav koostöö ja infovahetus ametkondade ja ettevõtjatega
4. Ebasobiv taristu ja maastike kasutus turismiettevõtjate poolt, mis kulutab radu ja maastikke (räätсад, ööretked, lindid ja sildid, tallamine väljaspool raja trassi)

1.4. Põhja-Eesti puhkeala

Metsarikast Põhja-Eesti puhkeala on aastatuhandete vältel kujundanud käsikäes loodus ja inimene. Vaheldusrikkad maastikud pakuvad suurepäraseid võimalusi matkamiseks, marjade-seente korjamiseks ning muudeks metsapuhkuse viisideks. Metsandus on selles piirkonnas olnud ikka tähtis tegevusala ja seetõttu on säilinud palju metsanduslikku pärandkultuuri, mis väärrib avastamist.

Külastaja:

25-34 aastane (30%), kõrgharidusega (48%), Eestist (94%), Tallinna linna elanik (46%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (77%), oma perega (67%) või sõpradega (27%), 66%-le kõige tähtsam sihtpunkt, 58% suvel, 86% korduvkülastaja, ööbib 18%. Kõige olulisemad tegevused: ujumine, looduse vaatlemine, jalutamine, päevitamine, pikniku pidamine ja metsas olemine.

Külastajate rahulolu:

Põhja-Eesti puhkeala võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010.aastal 4,19; 2015.aastal 4,38 (üleriigiline loodusala külastajarahuloluindeks oli 2015.aastal 4,40).

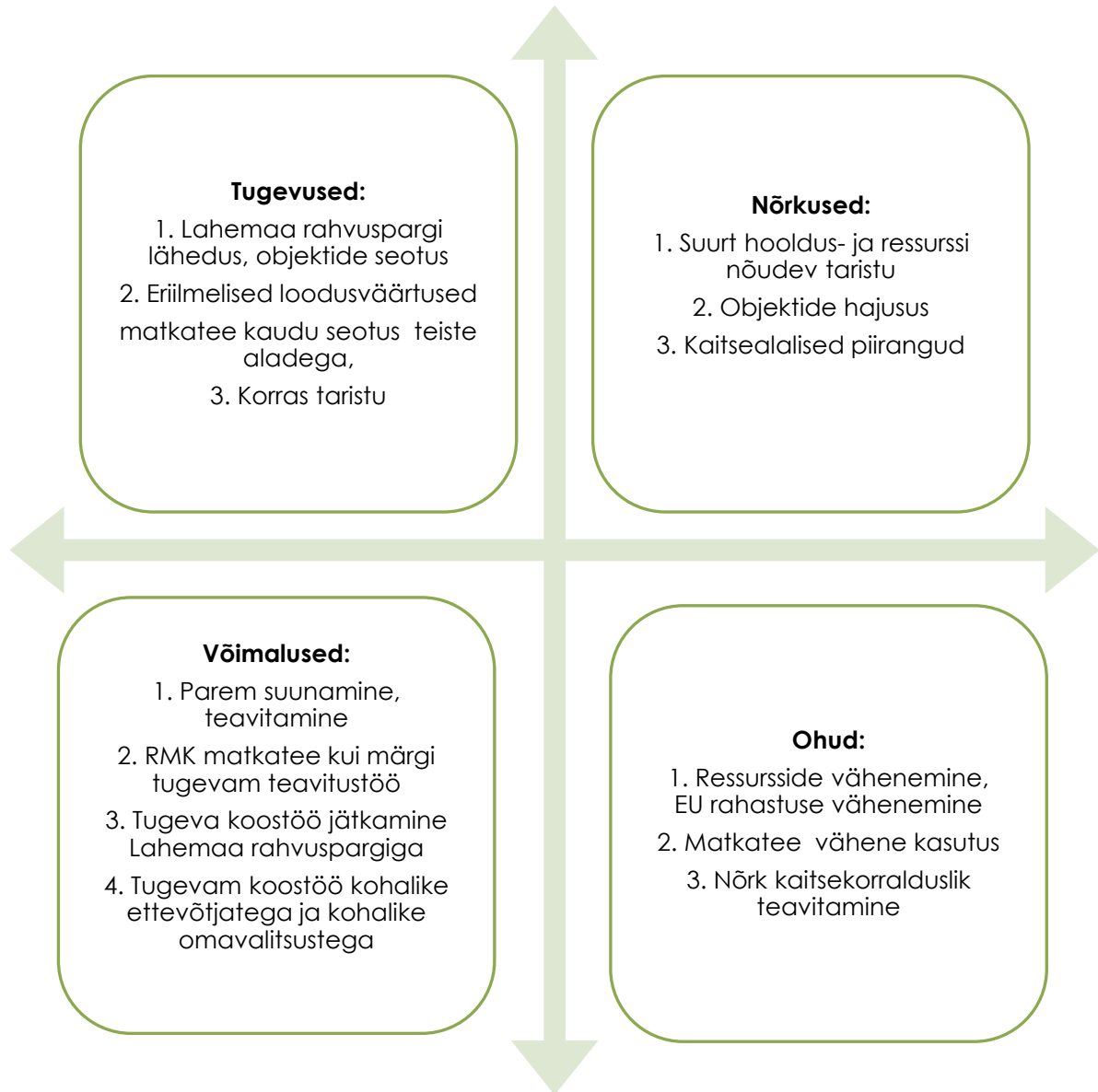
Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud kõikide osategurite vallas – teenuste ja rajatiste kvaliteet, keskkonnatingimused, eelnevatele ootustele vastavus ja häirivate tegurite rohkus.

Koormustaluvus:

Põhja – Eesti puhkealal viidi esimene seirering läbi 2009.aastal, teine 2014.a., seires oli Kaberneeme lõkkekoht, mille pinnase ja alustaimestiku seisund oli esimesel seireaastal hea. Seires olnud objekti pinnase ja alustaimestiku seisundis toimunud muutused olid nii väikesed, et pinnase seisundit võib pidada stabiilseks.

Põhja-Eesti puhkeala SWOT analüüs

2. Profileerimise kokkuvõte

Lahemaa rahvuspark-

Kivine lahtede ja metsade maa

Lahemaa kutsub oma hästi välja arendatud radade võrgustikuga, et tutvustada Eesti vanima rahvusparki loodust. Põhja-Eesti klint, kiviülvid ja rändrahnud ning metsamassiivid, mis on läbi põimunud kultuuripärandiga.

Põhja-Eesti puhkeala-

matkates jääaja jälgedes

Jääaja kujundatud maastikud ja neid läbivad matkateed.

